

УДК 656.1. 614.2

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОХОДЖЕННЯ МЕДОГЛЯДІВ ПРАЦІВНИКАМИ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

Л. Е. Піскунова, Т. О. Зубок

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна.

Стаття зі спеціальності: 275 – транспортні технології (на автомобільному транспорті).

Кореспонденція авторів: tanyzubok@gmail.com

Історія статті: отримано – листопад 2020, акцептовано – грудень 2020.

Бібл. 12, рис. 0, табл. 0.

Анотація. Стаття присвячена актуальності і проблем проходження медоглядів працівниками транспортної галузі. При проведенні дослідження аналізувалися нормативні аспекти проведення медоглядів для категорії, до якої відносяться майбутні водії та водії транспортних засобів. Водії проходять медогляди відповідно до Положення про медичний огляд майбутніх водіїв та водіїв транспортних засобів, затвердженого наказом МОЗ та МВС.

Щозмінного передрейсові і післярейсові медичні огляди водіїв транспортних засобів проводять лікарі лікувального профілю та/або молодші медичні працівники з медичною освітою за фахом «сестринська справа», «Лікувальна справа».

Водії, які виконують роботи з перевезення пасажирів і вантажів, повинні проходити періодичний медичний огляд раз на рік, незалежно від віку (п. 1.3 Положення № 65/80).

Організація і оплата медоглядів - це обов'язок роботодавця. Роботодавець (його представник) щорічно (не пізніше 1 грудня) зобов'язаний подавати до територіального органу Держпраці заяву щодо визначення категорії працівників, які підлягають попередньому (періодичним) медичному огляду..

Ключові слова: транспортна галузь, транспортні технології, медогляд, попередні, щозмінні передрейсові, щозмінні післярейсові, позачергові медогляди.

Постановка проблеми

При проведенні дослідження аналізувались нормативні аспекти проведення медоглядів для категорії, до якої належать кандидати у водії та водії транспортних засобів.

Виділені категорії працівників, для яких медогляд є обов'язковим і яким роботодавець має забезпечити проходження медичного огляду. Це працівники, зайняті на важких роботах, роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці чи тих, де потрібен професійний відбір. Працівники транспортних засобів (п. 2.14 Порядку № 246)

відносяться до цієї категорії. Водії проходять медогляди відповідно до окремого Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів, затвердженого наказом МОЗ і МВС від 31.01.13 р. № 65/80. Медогляди цієї категорії працівників є заходами з охорони праці (п. 7 Переліку заходів та засобів з охорони праці, затвердженого постановою КМУ від 27.06.03 р. № 994). Роботодавець у такому разі має дотримуватися Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом МОЗ від 21.05.07 р. № 246 (далі – Порядок № 246).

Аналіз останніх досліджень

Медичні огляди водіїв транспортних засобів проводять відповідно до Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів, затвердженого наказом МОЗ, МВС від 31.01.2013 № 65/80 (далі – Положення № 65/80).

Щозмінні передрейсові та післярейсові медичні огляди водіїв транспортних засобів проводять лікарі лікувального профілю та/або молодші медичні працівники з медичною освітою за спеціальністю «сестринська справа», «лікувальна справа».

Перевізник щомісяця контролює результати щозмінних передрейсових і післярейсових медоглядів. Порушник несе адміністративну відповідальність. У разі скоєння ДТП з тяжкими наслідками, можлива кримінальна відповідальність, як для водія, так і для його керівника.

Щоб підтвердити право на керування транспортним засобом, водії мають проходити періодичний медичний огляд у такі строки:

- віком до 55 років (включно) – раз на 10 років;
- віком від 56 до 75 років (включно) – раз на 3 роки;
- віком від 76 років і більше – раз на рік.

Водії, які виконують роботи з перевезення пасажирів та вантажів, повинні проходити періодичний медичний огляд раз на рік, незалежно від віку (п. 1.3 Положення № 65/80).

Організація медоглядів – це обов'язок роботодавця. Роботодавець (його представник) щорічно (але не пізніше 1 грудня) зобов'язаний подавати до територіального органу Держпраці заяву щодо визначення категорії працівників, які підлягають попередньому (періодичним) медичному огляду.

Якщо на підприємстві до початку 2022 року не складено Акт, то роботодавець з 01.01.22 р. не матиме законних підстав для направлення працівника на попередній медичний огляд і для внесення до направлення даних щодо характеристики умов праці.

У разі звільнення працівника картка видається йому під підпис для проходження медичного огляду за новим місцем роботи. Копія картки зберігається в архіві медустанови протягом 15 років після звільнення.

У зв'язку з пандемією COVID-19 роботодавцям дозволено приймати на роботу працівників без проведення попередніх медоглядів. Дозвіл на працевлаштування без медогляду і роботу без періодичного медогляду діє під час карантину та впродовж 30 днів після його завершення.

Проведення медичних оглядів роботодавець зобов'язаний організувати своїм коштом.

Роботодавець несе відповідальність за своєчасність проходження працівниками обов'язкових медоглядів і за шкідливі наслідки для здоров'я населення, спричинені допуском до роботи осіб, які не пройшли обов'язкових медоглядів. Якщо працівник відмовляється або ухиляється від проходження обов'язкового медогляду, то роботодавець зобов'язаний відсторонити працівника від роботи без збереження заробітної плати (ст. 46 КЗпП) та має право притягнути його до дисциплінарної відповідальності.

Медичний огляд працівників проводять для того, щоб визначити стан їхнього здоров'я, можливість виконання трудових обов'язків, а також для своєчасного виявлення гострих чи хронічних професійних захворювань, встановлення у разі необхідності медичних протипоказань щодо здійснення окремих видів робіт та попередження виникнення і розповсюдження інфекційних хвороб.

Реалізація конституційного права працівників на охорону життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, належні, безпечні і здорові умови праці визначаються і регулюються основними положеннями Закону України «Про охорону праці» від 21.11.2002 № 229-IV. Стаття 17 Закону гарантує право працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на проходження попереднього медичного огляду під час прийому на роботу, а також періодичних медоглядів протягом трудової діяльності.

Мета досліджень

Метою наших досліджень є моніторинг існуючих правових аспектів, щодо проходження медичних оглядів працівниками транспортної галузі, огляд даного питання на протязі минулих років,

порівняльна оцінка нововведень у проходженні медоглядів водіїв. Адже, кожний громадянин, який не має медичних протипоказань та пройшов повний курс навчання за відповідними програмами, може в установленому порядку отримати право на керування транспортними засобами відповідної категорії і це визначено частиною 1 статті 15 Закону України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII (далі – Закон про дорожній рух).

Роботодавці мають піклуватися про здоров'я працівників. Більше того, вони зобов'язані забезпечити проведення медоглядів працівників певних категорій і не лише організовувати, а й профінансувати такі заходи. До 01.12.21 р. роботодавці мають визначитися, які категорії працівників підприємства підлягають медоглядам наступного 2022 року.

Результати досліджень

При проведенні дослідження аналізувались нормативні аспекти проведення медоглядів для категорій, до якої належать кандидати у водії та водії транспортних засобів. А саме: Закон України «Про охорону праці»; Податковий Кодекс України (Податок на доходи фізичних осіб); Кодекс законів про працю України; Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»; Наказ МОЗ «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій»; Постанова КМУ «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок; Наказ МОЗ «Про затвердження Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів та ін.

Першим завданням роботи було виділення категорій працівників, для яких медогляд є обов'язковим і яким роботодавець має забезпечити проходження медичного огляду. Це працівники, зайняті на важких роботах, роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці чи тих, де потрібен професійний відбір. Такі працівники мають проходити попередні (під час прийняття на роботу) і періодичні (протягом трудової діяльності) медогляди відповідно до ст. 169 КЗпП та ст. 17 Закону від 14.10.92 р. № 2694-XII «Про охорону праці» (далі – Закон № 2694).

Роботодавець у такому разі має дотримуватися Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом МОЗ від 21.05.07 р. № 246 (далі – Порядок № 246). Також, у даному документі представлений Перелік шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу, при роботі з якими обов'язкові попередній (періодичні) медичний огляд працівників та Перелік робіт, для виконання яких є обов'язковим попередній (періодичні) медичний огляд. А Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі,

затверджено наказом МОЗ та Держнаглядохоронпраці від 23.09.94 р. № 263/121.

Крім працівників до 18 років, яких потрібно приймати на роботу лише після медогляду, працівників, робота яких пов'язана з обслуговуванням населення і може спричинити поширення інфекційних захворювань та/або виникнення харчових отруєнь, працівників, які мають проходити наркологічні та психіатричні огляди, до цієї категорії належать також працівники транспортних засобів (п. 2.14 Порядку № 246). Водії проходять медогляди відповідно до окремого Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів, затвердженого наказом МОЗ і МВС від 31.01.13 р. № 65/80. Медогляди цієї категорії працівників є заходами з охорони праці (п. 7 Переліку заходів та засобів з охорони праці, затвердженого постановою КМУ від 27.06.03 р. № 994).

Медогляди можуть бути попередніми, періодичними та позачерговими.

Попередній медичний огляд проводиться під час прийняття на роботу з метою:

- визначення стану здоров'я працівника та реєстрації вихідних об'єктивних показників здоров'я і можливості виконання без погіршення стану здоров'я професійних обов'язків в умовах дії конкретних шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу;
- виявлення професійних захворювань (отруєнь), що виникли раніше при роботі на попередніх виробництвах, та попередження виробничо зумовлених і професійних захворювань (отруєнь).

Періодичні медичні огляди проводяться з метою:

- своєчасного виявлення ранніх ознак гострих і хронічних професійних захворювань (отруєнь), загальних та виробничо зумовлених захворювань у працівників;
- забезпечення динамічного спостереження за станом здоров'я працівників в умовах дії шкідливих та небезпечних виробничих факторів і трудового процесу;
- вирішення питання щодо можливості працівника продовжувати роботу в умовах дії конкретних шкідливих та небезпечних виробничих факторів і трудового процесу;
- розробки індивідуальних та групових заходів охорони здоров'я та реабілітаційних заходів працівникам, що віднесені за результатами медичного огляду до групи ризику;
- проведення відповідних оздоровчих заходів.

Періодичні медогляди проводять за встановленою на підприємстві періодичністю, але не рідше одного разу на два роки, для того щоб своєчасно виявити ранні ознаки профзахворювань.

Медичні огляди водіїв транспортних засобів проводять відповідно до Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів, затвердженого наказом МОЗ, МВС від 31.01.2013 № 65/80 (далі – Положення № 65/80).

Водії під час прийняття на роботу та протягом трудової діяльності проходять такі медичні огляди:

- попередні;

- періодичні;
- щозмінні перед рейсові;
- щозмінні після рейсові;
- позачергові.

Зокрема, щозмінному перед рейсовому та після рейсовому медичним оглядам підлягають водії транспортних засобів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, фізичних осіб-підприємців, що здійснюють перевезення пасажирів та вантажів вимоги, щодо їх проведення зазначені у порядку наведеному у розділі IV «Про затвердження Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів» (далі-Положення). На великих підприємствах водії зазвичай проходять медогляди на КПП перед виїздом з автопідприємства. Маленькі підприємства або ФОП можуть укладати договори з лікувальними закладами, або з великими автопідприємствами, де є медсанчастина. Потрібно відзначити, щозмінні перед рейсові та після рейсові медичні огляди водіїв транспортних засобів проводяться в індивідуальному порядку. Під час огляду присутність сторонніх осіб забороняється. Щозмінний перед рейсовий медичний огляд проводиться для водіїв транспортних засобів перевізника безпосередньо перед їх виїздом у рейс.

У разі виявлення ознак хвороби протягом зміни водії підлягають після рейсовому медичному огляду.

Проведення щозмінних передрейсових та післярейсових медичних оглядів водіїв здійснюється у відведеному спеціальному приміщенні. Приміщення повинно бути оснащено відповідно до Табеля оснащення постійного спеціального приміщення для проведення щозмінного передрейсового та післярейсового медичних оглядів водіїв транспортних засобів, наведеного у Положенні.

Підставами для визнання водія непридатним до безпечного керування транспортним засобом є такі відхилення в стані здоров'я:

- підвищення або зниження артеріального тиску, частоти скорочень серця або значні відхилення від індивідуальної норми кожного водія;
- перебування водія у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Результати проведеного передрейсового та післярейсового медичного огляду заносяться до Журналу щозмінного передрейсового та післярейсового медичних оглядів водіїв (далі – Журнал) за формою згідно з Положенням.

Медичний працівник власноруч заповнює усі графи Журналу, а водій ставить свій підпис у графі «Підпис водія про відсутність скарг».

За наявності дорожнього листа медичним працівником робиться запис у ньому про результат контролю стану здоров'я водія автотранспортного засобу.

Наступний етап нашої роботи був присвячений вивченню питання умов проведення медичного огляду водіїв. Щозмінні перед рейсові та після рейсові медичні огляди водіїв транспортних засобів проводять лікарі лікувального профілю та/або молодші медичні працівники з медичною освітою за

спеціальністю «сестринська справа», «лікувальна справа».

Щодо вимог до медпрацівників, які мають право здійснювати перед рейсовий медичний огляд: вони повинні пройти навчання методам проведення щозмінних передрейсових та післярейсових медичних оглядів водіїв транспортних засобів на базі Українського медичного центру безпеки дорожнього руху та інформаційних технологій або його регіональних представництв, отримати Свідоцтво на право проведення щозмінних передрейсових та післярейсових медичних оглядів водіїв транспортних засобів, Довідку про внесення до Єдиного реєстру медичних працівників, що проводять щозмінні перед рейсові та після рейсові медичні огляди водіїв транспортних засобів, та штамп з висновком про придатність до керування транспортним засобом на всіх підприємствах, незалежно від форм власності та відомчої підпорядкованості, на яких працюють зазначені медичні працівники (Інструкція МОЗ України, затверджена Наказом № 80-ІП від 03.03.2008).

Під час огляду медичний працівник повинен:

- візуально оглянути та ретельно опитати водія щодо його самопочуття, сну, наявності або відсутності скарг на стан здоров'я;
- звернути увагу на те, як обстежуваний заходить до кабінету, на характер ходи, його зовнішній вигляд та поведінку, на стан шкіри, ознаки або симптоми захворюваності.
- Провести вимірювання температури тіла, якщо є зовнішні ознаки погіршення стану водія тощо; перевірити наявність симптомів гострого захворювання або загострення хронічного захворювання. На це можуть вказувати підвищення температури тіла понад 37,2°C, скарги на погане самопочуття, загальна слабкість, головний або зубний біль, гострі болі очей, болі в ділянці вуха, грудний клітині, черевній порожнині тощо.

Результати проходження медогляду вносяться у Журнал щозмінного передрейсового та післярейсового медичних оглядів водіїв.

Медичний працівник власноруч заповнює усі граfi журналу, а водій ставить свій підпис у граfi «Підпис водія про відсутність скарг». За наявності дорожнього листа медпрацівник робить запис у ньому про результат контролю стану здоров'я водія автотransпортного засобу. Щомісяця медичний працівник проводить аналіз проведених щозмінних передрейсових та післярейсових медичних оглядів, причин відсторонення від роботи водіїв і доводить їх до відома перевізника.

Своєю чергою перевізник щомісяця контролює результати щозмінних передрейсових і післярейсових медоглядів. Особливу увагу слід звертати на випадки відсторонення від роботи водіїв, які на момент оглядів перебували у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкості реакції. Перед рейсовий медичний огляд водіїв – важливий процес, який має відбуватися з дотриманням усіх норм законодавства. Потрібно звернути увагу, що порушник несе адміністративну

відповідальність. У разі скоєння ДТП з тяжкими наслідками, можлива кримінальна відповідальність, як для водія, так і для його керівника.

Періодичні медичні огляди водіїв проводить медична комісія закладу охорони здоров'я. Їх завдання – вирішити, чи придатна особа безпечно керувати транспортним засобом. Медична комісія обов'язково бере до уваги Перелік захворювань і вад, при яких особа не може бути допущена до керування відповідними транспортними засобами, затверджений наказом МОЗ від 24.12.1999 № 299 (далі – Перелік).

Наявність в особі захворювання або вади, які визначає Перелік, є протипоказанням до керування транспортним засобом відповідної категорії.

Щоб підтвердити право на керування транспортним засобом, водії мають проходити періодичний медичний огляд у такі строки:

- віком до 55 років (включно) – раз на 10 років;
- віком від 56 до 75 років (включно) – раз на 3 роки;
- віком від 76 років і більше – раз на рік.

Водії, які виконують роботи з перевезення пасажирів та вантажів, повинні проходити періодичний медичний огляд раз на рік, незалежно від віку (п. 1.3 Положення № 65/80).

За результатом періодичного медогляду комісія видає медичну довідку щодо придатності водія керувати транспортним засобом (дод. 1 до Положення № 65/80).

Позачерговий медичний огляд працівників роботодавець зобов'язаний забезпечити, якщо працівник вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці; якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

Організація медоглядів – це обов'язок роботодавця. Процедур прописано в Порядку № 246, а поширюється вона на юридичних, фізичних осіб незалежно від форми власності, у тому числі підприємств, які використовують найману працю (роботодавців) (пп. 1.2 п. 1 Порядку № 246).

Роботодавець зобов'язаний визначити шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища і трудового процесу на робочих місцях працівників відповідно до гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості і напруженості трудового процесу умов праці. З цією метою на підприємстві слід організувати проведення лабораторних досліджень умов праці, які дадуть змогу визначити перелік робочих місць, що підлягають попередньому (періодичним) медичному огляду у відповідності до п. 3.1 Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій затвердженого наказом МОЗ України від 21.05.2007 № 246 (далі – Порядок № 246). Ці дані підприємство зобов'язане скерувати у відповідний територіальний орган Держпраці (Управління).

Відповідно до пунктів Порядку роботодавець (його представник) щорічно (але не пізніше 1 грудня) зобов'язаний подавати до територіального органу Держпраці заяву щодо визначення категорії працівників, які підлягають попередньому

(періодичним) медичному огляду. Працівники Управління за участю представника первинної профспілкової організації або уповноваженої працівниками особи підприємства визначають категорію працівників, які підлягають попередньому (періодичним) медичному огляду та складають Акт визначення категорій працівників, які підлягають попередньому (періодичним) медичному огляду.

До Акта вносяться дані щодо шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу та дані щодо робіт, для виконання яких є обов'язковим попередній (періодичні) медичний огляд.

Під час прийняття на роботу, а також у разі переведення на іншу роботу роботодавець повинен видати працівнику направлення на обов'язковий попередній медичний огляд за встановленою формою. У направленні має бути надана характеристика умов праці. Водночас інформація про характеристику умов праці для кожної професії міститься лише в Акті.

Отже, якщо на підприємстві до початку 2022 року не складено Акт, то роботодавець з 01.01.22 р. не матиме законних підстав для направлення працівника на попередній медичний огляд і для внесення до направлення даних щодо характеристики умов праці.

На підставі Акта роботодавець протягом місяця складає поіменні списки працівників, які підлягають періодичним медичним оглядам наступного року в чотирьох примірниках (додаток 2 до Порядку № 246) та погоджує їх із фахівцем відділу з питань гігієни праці. Їх треба подати в паперовому та електронному вигляді. Один примірник залишається на підприємстві, другий – подається закладу охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) для проведення медичного огляду працівників, третій – відділу з питань гігієни праці управління з питань праці Головного управління Держпраці, четвертий – робочому органу Виконавчої дирекції Фонду соціального страхування (далі – ВД ФСС).

Далі роботодавець укладає договір про проведення медогляду лише з тим ЗОЗ, який має другу, першу або вищу акредитаційні категорії, ліцензію на здійснення медичної практики, у якому створено комісію із проведення медичних оглядів (далі – комісія), а лікарі пройшли підготовку з професійної патології.

ЗОЗ складає план-графік проведення медичного огляду працівників підприємства та погоджує його із роботодавцем та територіальним органом Держпраці. У плані-графіку вказуються строки проведення медоглядів, лабораторних, функціональних та інших досліджень та лікарі, залучені до їх проведення.

Роботодавець має забезпечити своєчасну та організовану явку працівників на медогляд та обстеження. Для цього роботодавець має видати наказ (розпорядження) про проведення обов'язкового профілактичного медогляду. У наказі слід зазначити термін проведення медогляду, перелік працівників, які зобов'язані його пройти, а також відповідальних осіб.

Для проведення попереднього медичного огляду роботодавець направляє ЗОЗ, з яким укладено договір, лист із проханням провести попередній

медогляд конкретного працівника. А працівникові видає направлення на обов'язковий попередній медичний огляд (додаток 3 до Порядку № 246). Такий самий порядок дій і в разі, якщо працівника треба перевести на важку роботу, роботу зі шкідливими або небезпечними умовами праці.

Комісія проводить медогляди, результати і висновок заносить до картки працівника (додаток 7 до Порядку № 246) і в медичну карту амбулаторного хворого за формою, затвердженою наказом від 27.12.99 р. № 302 (п. 2.16 Порядку № 246), а працівникові видається Довідка про проходження медогляду (додаток 8 до Порядку № 246).

У разі звільнення працівника картка видається йому під підпис для проходження медичного огляду за новим місцем роботи. Копія картки зберігається в архіві медустанови протягом 15 років після звільнення.

За результатами періодичних медичних оглядів (протягом місяця після їх закінчення) комісія також складає Заключний акт за результатами періодичного медичного огляду працівників (додаток 9 до Порядку № 246) у шести примірниках: один примірник залишається в ЗОЗ, що проводив медогляд, інші надаються роботодавцю, представнику профспілкової організації або вповноважений працівниками особі, профпатологу, територіальному органу Держпраці, робочому органу ВД ФСС.

Фахівці відділу з питань гігієни праці під час підписання Заключного акта надають рекомендації щодо покращення умов праці та профілактики професійних захворювань, які є обов'язковими для виконання.

Підписуючи Заключний акт, роботодавець надає інформацію про виконання заходів, запропонованих у Заключному акті за попередній рік, та інформацію щодо осіб, які не пройшли медогляд, і причин, з яких вони не пройшли медогляд. Заключний акт роботодавець має зберігати протягом 5 років. Рекомендації Заключного акта є для роботодавця підставою для переведення працівника на інші роботи і навіть відсторонення від роботи за тією чи іншою професією.

Виходячи із сучасних реалій, потрібно зазначити про медичні огляди працівників транспортної сфери під час карантину. У зв'язку з пандемією COVID-19 роботодавцям дозволено приймати на роботу працівників без проведення попередніх медоглядів. Дозвіл на працевлаштування без медогляду і роботу без періодичного медогляду діє під час карантину та впродовж 30 днів після його завершення.

Щодо працівників транспортних технологій, про не проходження попереднього медогляду під час прийняття на роботу та періодичний огляд у цей період, їх умови праці відносяться до таких, де є потреба у професійному доборі, робота, пов'язана із забезпеченням безпеки руху та обслуговуванням залізничного транспорту, підприємств міжгалузевого промислового залізничного транспорту, працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення, визначених переліком професій, виробництв та організацій, працівники яких

підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженим постановою КМУ від 23.05.2001 № 559.

Також ми звернули увагу на гарантії працівникам, які направляються на медогляд

Проведення медичних оглядів роботодавець зобов'язаний організувати своїм коштом (ст. 169 КЗпП, ст. 17 Закону № 2694, п. 2.5 Порядку № 246). За час перебування в медичному закладі на обстеженні за працівниками, зобов'язаними проходити медогляд, зберігається середній заробіток за місцем роботи (ст. 123 КЗпП). Звісно, це не стосується попереднього медогляду, адже працівника ще не прийняли на роботу. У таблиці обліку використання робочого часу дні проходження медогляду відображаються з кодом «22» («ІН»), а час відсторонення працівника від роботи в разі ухилення від проходження медогляду – з кодом «30» («І»). Середній заробіток розраховують відповідно до Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою КМУ від 08.02.95 р. № 100, виходячи з виплат за останні два місяці роботи перед проходженням медогляду.

Середня зарплата включається до фонду оплати праці (далі – ФОП) (пп. 2.2.12 Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Держкомстату від 13.01.04 р. № 5, далі – Інструкція № 5) і обкладається ПДФО, ВС і ЄСВ на загальних підставах.

Роботодавець несе відповідальність за своєчасність проходження працівниками обов'язкових медоглядів і за шкідливі наслідки для здоров'я населення, спричинені допуском до роботи осіб, які не пройшли обов'язкових медоглядів. За допуск до роботи без проходження медогляду оштрафують мінімум на розмір мінізарплати (ст. 265 КЗпП). За невиконання розпорядження Держпраці щодо проведення медоглядів передбачено адмінштраф за ст. 18811 КУпАП – від 6 до 25 НМДГ. Працівників, які без поважних причин не пройшли у встановлений термін обов'язковий медичний огляд у повному обсязі, відсторонюють від роботи й можуть притягти до дисциплінарної відповідальності (ст. 46 і 159 КЗпП, ч. 5 ст. 26 Закону № 4004). До того ж, зауважимо: щоб отримати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатацію машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки, необхідний для одержання ліцензії на право зберігання пального, роботодавець має подати для експертизи документи з охорони праці, зокрема документи з медогляду працівників – договір із медичною установою, довідки, Заключний акт тощо (див. «Умови отримання дозволу на виконання «небезпечних» робіт»).

Якщо працівник відмовляється або ухиляється від проходження обов'язкового медогляду, то роботодавець зобов'язаний відсторонити працівника від роботи без збереження заробітної плати (ст. 46 КЗпП) та має право притягнути його до дисциплінарної відповідальності. Роботодавець не повинен допускати до роботи працівників, яким за медичним висновком така робота протипоказана за станом здоров'я. До робіт

підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускають лише за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Висновки

1. Таким чином, вищевикладений Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом МОЗ України від 21.05.2007, є основним нормативно-правовим документом для організації проведення медоглядів працівників підприємств незалежно від форм власності, в тому числі працівників підприємств і організацій повітряного транспорту України.

Список літератури

1. Закон України «Про охорону праці» від 24 листопада 1992 року (згідно з Постановою Верховної Ради України від 14 жовтня 1992 року N 2695-XII).
2. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 01.01.2011 Розділ IV. Податок на доходи фізичних осіб. ст. 162.
3. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (згідно з Постановою Верховної Ради України від 24 лютого 1994 року N 4005-XII).
4. Наказ МОЗ від 21.05.2007 N 246 «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».
5. Постанова КМУ від 23.05.2001 №559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок».
6. Наказ МОЗ від 31.01.2013 № 65/80 «Про затвердження Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів».
7. Постанова КМУ «Про затвердження переліку заходів та засобів з охорони праці» від 27 червня 2003 р. N 994.
8. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб».
9. <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-oplata-truda-i-kadry-v-sh-68-obyazatelnye-medosmotry-rabotnikov>.
10. <https://esop.mcfr.ua/>Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці».
11. Zagurskiy O., Ohienko M., Pokusa T., Zagurska S., Pokusa F., Titova L., Rogovskii I. Study of efficiency of transport processes of supply chains management under uncertainty. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole. 2020. 162 p.
12. Zagurskiy O., Rogach S., Titova L., Rogovskii I., Pokusa T. «Green» supply chain as a path to sustainable development. Mechanisms of stimulation of socio-economic development of regions in conditions of transformation. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole. 2019. P. 199-213.

References

1. Law of Ukraine "On labor protection" of November 24, 1992 (according to the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of October 14, 1992 N 2695-XII).
2. Tax Code of Ukraine № 2755-VI dated 01.01.2011 Section IV. Income tax. Art. 162.
3. Law of Ukraine "On Ensuring Sanitary and Epidemic Welfare of the Population" (according to the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of February 24, 1994 N 4005-XII).
4. Order of the Ministry of Health of 21.05.2007 No. 246 "About the statement of the Procedure of carrying out medical examinations of workers of certain categories".
5. Resolution of the Cabinet of Ministers of 23.05.2001 №559 "On approval of the list of professions, industries and organizations whose employees are subject to mandatory preventive medical examinations, the procedure for these examinations and the issuance of personal medical records".
6. Order of the Ministry of Health of 31.01.2013 № 65/80 "On approval of the Regulations on medical examination of candidates for drivers and drivers of vehicles".
7. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the list of measures and means of labor protection" of June 27, 2003 N 994.
8. Law of Ukraine "On protection of the population from infectious diseases".
9. <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-oplata-truda-i-kadry-v-sh-68-obyazatelnye-medosmotry-robotnikov>.
10. <https://esop.mcfr.ua/>Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці».
11. Zagurskiy O., Ohienko M., Pokusa T., Zagurska S., Pokusa F., Titova L., Rogovskii I. (2020). Study of efficiency of transport processes of supply chains management under uncertainty. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole. 162.
12. Zagurskiy O., Rogach S., Titova L., Rogovskii I., Pokusa T. (2019). «Green» supply chain as a path to sustainable development. Mechanisms of stimulation of socio-economic development of regions in conditions of transformation. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole. 199-213.

ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРОХОЖДЕНИЯ
МЕДОСМОТРОВ РАБОТНИКАМИ
ТРАНСПОРТНОЙ ОТРАСЛИ

Л. Е. Пискунова, Т. О. Зубок

Аннотация. Статья посвящена актуальности и проблемам прохождения медосмотров работниками транспортной отрасли. При проведении исследования анализировались нормативные аспекты проведения медосмотров для категории, к которой относятся будущие водители и водители транспортных средств. Водители проходят медосмотры в соответствии с Положением о медицинском осмотре будущих

водителей и водителей транспортных средств, утвержденного приказом МОЗ и МВД.

Ежегодные предрейсовые и послерейсовые медицинские осмотры водителей транспортных средств проводят врачи лечебного профиля и / или младшие медицинские работники с медицинским образованием по специальности «сестринское дело», «Лечебное дело».

Водители, которые выполняют работы по перевозке пассажиров и грузов, должны проходить периодический медицинский осмотр раз в год, независимо от возраста (п. 1.3 Положения № 65/80).

Организация и оплата медосмотров - это обязанность работодателя. Работодатель (его представитель) ежегодно (не позднее 1 декабря) обязан подавать в территориальный орган Гоструда заявление по определению категории работников, подлежащих предварительному (периодическому) медицинскому осмотру.

Ключевые слова: транспортная отрасль, транспортные технологии, медосмотр, предыдущие, ежегодные предрейсовые, ежегодные послерейсовые, внеочередные медосмотры.

LEGAL ASPECTS OF PASSING MEDICAL
EXAMINATIONS BY WORKERS OF TRANSPORT
INDUSTRY

L. E. Piskunova, T. O. Zubok

Abstract. Every citizen who has no medical contraindications and has completed a full course of study in the relevant programs, may in the prescribed manner be entitled to drive vehicles of the appropriate category. Employers must take care of the health of their employees. Moreover, they are obliged to provide medical examinations for certain categories of workers and not only to organize but also to finance such events. By December 1, 21, employers must determine which categories of employees of the enterprise are subject to medical examinations in the next 2022.

The study analyzed the regulatory aspects of medical examinations for the category to which candidates for drivers and drivers of vehicles belong.

There are categories of employees for whom medical examination is mandatory and for which the employer must provide a medical examination. These are workers engaged in heavy work, work with harmful or dangerous working conditions or those where professional selection is required. Employees of vehicles (paragraph 2.14 of the Procedure № 246) belong to this category. Drivers undergo medical examinations in accordance with a separate Regulation on medical examination of candidates for drivers and drivers of vehicles, approved by the order of the Ministry of Health and the Ministry of Internal Affairs dated by 31.01.13 № 65/80. Medical examinations of this category of employees are measures on labor protection (item 7 of the List of measures and means on labor protection, approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of June 27, 2003 № 994).

The robot teacher in such a way can do it. The procedure for conducting medical examinations of the singing categories, approved by the order of the Ministry

of Health of the Russian Federation dated 21.05.07 p. No. 246 (dali - Order No. 246).

Medical examinations of transport drivers shall be carried out in accordance with the Regulations on medical examinations of candidates at the water and transport drivers, approved by the order of the Ministry of Health, the Ministry of Internal Affairs dated 31.01.2013 No. 65/80 (further - Provision No. 65/80).

The organization of medical examinations is the responsibility of the employer. The employer (his representative) is obliged to submit an application to the territorial body of the State Labor Service annually (but not later than December 1) to determine the category of employees who are subject to preliminary (periodic) medical examination.

Key words: transport industry, transport technologies, medical examinations, previous, every shift pre-trip, every shift post-trip, extraordinary medical examinations.

Л. Е. Піскунова ORCID 0000-0002-6351-0660.

Т. О. Зубок ORCID 0000-0001-7559-0859.